

TĂNG CƯỜNG QUẢN LÝ CHI THƯỜNG XUYỀN NGÂN SÁCH NHÀ NƯỚC CỦA THÀNH PHỐ TAM ĐIỆP, TỈNH NINH BÌNH

● LÊ THỊ PHƯƠNG THÚY - HỒ NGỌC NINH - LẠI PHƯƠNG THẢO

TÓM TẮT:

Nghiên cứu phân tích thực trạng và đề xuất giải pháp quản lý chi thường xuyên NSNN của TP. Tam Điệp, tỉnh Ninh Bình. Kết quả nghiên cứu cho thấy công tác quản lý chi thường xuyên NSNN trên địa bàn TP. Tam Điệp đã đạt được những kết quả tích cực. Tuy nhiên, vẫn còn một số bất cập cần khắc phục như: Chất lượng lập dự toán chưa cao, chưa sát với nhu cầu thực tế; Công tác kiểm tra, xét duyệt quyết toán còn chưa cụ thể và mang tính hình thức, công tác giám sát kiểm tra còn chưa chặt chẽ thường xuyên... Do vậy, nghiên cứu cũng đã đưa ra một số giải pháp nhằm tăng cường quản lý chi thường xuyên NSNN tại TP. Tam Điệp trong thời gian tới.

Từ khoá: quản lý, chi thường xuyên, ngân sách nhà nước, TP. Tam Điệp, tỉnh Ninh Bình.

1. Đặt vấn đề

TP. Tam Điệp trong những năm gần đây đang phát triển mạnh mẽ, chuyển dịch cơ cấu kinh tế theo hướng tăng tỷ trọng công nghiệp, dịch vụ, du lịch thông qua việc thực hiện các chỉ tiêu về phát triển kinh tế - xã hội trong bối cảnh có nhiều khó khăn, thách thức, như: ảnh hưởng của khủng hoảng, suy thoái kinh tế toàn cầu, nền kinh tế trong nước bị tác động mạnh, tốc độ tăng trưởng chậm lại, lạm phát tăng cao; hoạt động sản xuất, kinh doanh gặp khó khăn. Để thực hiện chuyển dịch cơ cấu kinh tế theo kế hoạch đề ra, trong thời gian qua, chính quyền thành phố đã sử dụng nhiều biện pháp để tiết kiệm chi thường xuyên, tăng cường chi cho đầu tư, phát triển.

Tuy nhiên, qua công tác quản lý, sử dụng, quyết toán chi ngân sách còn bộc lộ nhiều hạn chế tồn tại, hiện tượng chi ngân sách vượt mức dự toán diễn ra rất thường xuyên ở các cấp. Công tác xây dựng dự toán ngân sách còn thiếu liên kết chặt chẽ với công việc thực tế của đơn vị, công tác phân cấp ngân sách không được quan tâm đúng mức, do thiếu vắng hệ thống các tiêu chuẩn phù hợp nhằm xác lập thứ tự ưu tiên trong phân cấp ngân sách. Chế độ, tiêu chuẩn, định mức chi ngân sách chưa đổi mới. Công tác kiểm tra nội bộ thiếu thường xuyên, báo cáo tài chính không kịp thời, nhiều đơn vị không ban hành quy chế chi tiêu nội bộ, tình trạng tiêu cực lãng phí còn diễn ra phổ biến.

Chính vì vậy, bài báo nghiên cứu đề tài “Tăng cường quản lý chi thường xuyên ngân sách nhà nước của thành phố Tam Điệp, tỉnh Ninh Bình” nhằm đánh giá thực trạng quản lý chi thường xuyên NSNN của TP. Tam Điệp và đề xuất giải pháp tăng cường quản lý chi thường xuyên NSNN của TP. Tam Điệp trong thời gian tới.

2. Phương pháp nghiên cứu

Phương pháp thu thập số liệu: Số liệu thứ cấp được thu thập thông qua công cụ phỏng vấn sâu bằng các phiếu câu hỏi có sẵn với tổng số mẫu là 100 và chia thành các nhóm đối tượng như sau: i) Khối quản lý ngân sách (47 người, gồm: Chủ tịch UBND thành phố, Trưởng phòng Tài chính và Kế hoạch thành phố, cán bộ, công chức phòng Tài chính và Kế hoạch thành phố); ii) Nhóm đối tượng thụ hưởng chi thường xuyên NSNN (30 người, gồm: các đơn vị sử dụng ngân sách thành phố, các xã, phường, các trường học, các phòng chức năng, các tổ chức xã hội...); iii) Nhóm kiểm soát, giám sát chi thường xuyên (23 người, gồm: Kho bạc Nhà nước, Cơ quan thanh tra, Hội đồng nhân dân các cấp...).

Phân tích số liệu: Sử dụng phương pháp thống kê mô tả, so sánh và cho điểm theo thang đo Likert 5 mức.

3. Kết quả nghiên cứu và thảo luận

3.1. Lập dự toán chi thường xuyên ngân sách nhà nước

Tháng 7 hàng năm, UBND TP. Tam Điệp hướng dẫn các phòng, ban, đơn vị, UBND các xã, phường lập dự toán theo mục tiêu, nhiệm vụ được giao, xây dựng dự toán chi thường xuyên đảm bảo đúng chính sách, chế độ, định mức theo các quy định hiện hành. Kết quả tổng hợp của tác giả về Tổng dự chi thường xuyên NSNN tại TP. Tam Điệp cho thấy trình tự và từng bước tiến hành của công tác lập dự toán chi thường xuyên ngân sách được các đơn vị chấp hành nghiêm chỉnh. Về cơ bản, dự toán chi đã được chi tiết theo các mục, điểm, khoản, điều, tiểu mục, nội dung cụ thể (trừ các khoản chi không thường xuyên). Do vậy đã tác động tích cực lên việc lập dự toán, quản lý,

giám sát từng khoản chi và báo cáo quyết toán chi thường xuyên NSNN. Dự toán chi thường xuyên NSNN đã chiếm tỉ trọng cao khoảng 69,41% đến gần 80% trên dự toán. Điều này khẳng định, chi thường xuyên NSNN ở TP. Tam Điệp là một trong những chi trọng yếu.

Bảng 1 cho thấy nhìn chung công tác chấp hành, phân bổ dự toán chi thường xuyên NSNN của TP. Tam Điệp cơ bản thực hiện theo đúng quy trình, bám sát dự toán UBND tỉnh, đảm bảo thời gian quy định của Luật Ngân sách Nhà nước, từng bước nâng cao chất lượng lập dự toán. Dự toán chi đã phân bổ chi tiết đến từng lĩnh vực, từng đơn vị sử dụng NS và chi tiết theo chương, loại, khoản, mục của mục lục NSNN, tạo điều kiện cho các đơn vị, UBND các xã, thị trấn chủ động, kịp thời triển khai thực hiện nhiệm vụ được giao ngay từ đầu năm, tạo cơ sở thuận lợi cho việc chấp hành, kiểm soát chi, kế toán và quyết toán NSNN hàng năm. Theo đánh giá của cán bộ về công tác lập dự toán chi trên địa bàn thành phố, đa phần cán bộ đánh giá khâu lập dự toán chi tốt.

3.2. Chấp hành dự toán chi thường xuyên ngân sách nhà nước

Kết quả thống kê cho thấy, các khoản chi thường xuyên thực hiện đều tăng so với dự toán được duyệt. Nguyên nhân, không chỉ số chi, mà cả số thu cũng tăng so với dự kiến. Thu ngân sách giai đoạn 2020-2022 tăng bình quân so với dự kiến đạt trên 130%, làm cho số chi cũng được phát sinh tăng. Ở từng ngành nhất định, việc điều chỉnh phải chi so với dự toán do một số yếu tố khách quan và chủ quan từ nội bộ ngành mình. Đặc biệt, chi cho thể dục thể thao năm 2022 tăng 133,1% (do trong năm 2022 TP. Tam Điệp đã tổ chức các cuộc thi thể dục thể thao ở các cấp). Ngoài ra, nguồn chi đảm bảo xã hội cũng tăng so với dự toán trong cả giai đoạn 2020-2022, đặc biệt năm 2020-2021 tăng vì có hỗ trợ cho các đối tượng bị ảnh hưởng bởi dịch Covid-19.

Giai đoạn 2020-2022, công tác điều hành, chấp hành dự toán tại TP. Tam Điệp được đánh giá còn nhiều hạn chế, do ảnh hưởng của dịch bệnh Covid-

Bảng 1. Đánh giá của các nhóm đối tượng khảo sát về công tác lập dự toán chi thường xuyên NSNN của TP. Tam Điệp

DVT: Điểm bình quân

TT	Tiêu chí đánh giá	Khối cán bộ quản lý NS	Khối đối tượng thụ hưởng	Khối kiểm soát giám sát	Tính chung	Mức đồng ý
1	Quy trình lập dự toán rõ ràng, chi tiết và dễ thực hiện	4,08	3,82	3,68	3,85	Đồng ý
2	Việc xây dựng dự toán CTX từ NSNN theo đúng các quy định của pháp luật	4,22	4,23	4,06	4,17	Đồng ý
3	Việc phân bổ dự toán luôn công khai, minh bạch và hiệu quả	3,92	3,66	3,85	3,81	Đồng ý
4	Đảm bảo tính chủ động, linh hoạt cho địa phương trong xây dựng dự toán và quản lý ngân sách	4,14	3,82	3,74	3,90	Đồng ý
5	Định mức phân bổ dự toán luôn sát và phù hợp với yêu cầu thực tế	3,81	3,41	3,83	3,68	Đồng ý
6	Đánh giá chung về công tác lập dự toán	4,03	3,79	3,83	3,88	Đồng ý

Nguồn: Tổng hợp kết quả điều tra (2023)

19. Theo kết quả đánh giá của cán bộ quản lý, công tác chấp hành dự toán của thành phố tốt, với điểm trung bình là 3,92 điểm. Tuy nhiên, đối với cán bộ khối kiểm soát giám sát, công tác chấp hành vẫn còn một số điểm còn chưa tốt, như thời gian cấp phát NS chưa thật đúng thời điểm và chưa tuân thủ theo quy định, điểm trung bình chỉ đạt 3,78 điểm. (Bảng 2)

Bảng 2. Kết quả khảo sát về công tác điều hành, chấp hành dự toán chi thường xuyên từ NSNN của TP. Tam Điệp

TT	Tiêu chí đánh giá	Điểm bình quân (Điểm) (1 = Rất không đồng ý; 5 = Rất đồng ý)				Mức đồng ý
		Khối cán bộ quản lý	Khối đối tượng thụ hưởng	Khối kiểm soát giám sát	Tính chung	
1	Công tác triển khai chấp hành dự toán được Phòng TCKH thực hiện đúng quy định.	4,11	3,91	3,58	3,87	Đồng ý
2	Nguồn NSNN thực hiện CTX được phân phối một cách hợp lý, đúng định mức	3,63	4,03	3,84	3,83	Đồng ý
3	Thời gian cấp phát NS đúng thời điểm, tuân thủ chặt chẽ quy định	4,02	3,75	3,92	3,90	Đồng ý
4	Đánh giá chung về công tác chấp hành dự toán	3,92	3,90	3,78	3,87	Đồng ý

Nguồn: Tổng hợp từ kết quả điều tra (2023)

Theo đánh giá của cán bộ công tác chấp hành chi thường xuyên NSNN trên địa bàn TP. Tam Điệp vẫn còn một số hạn chế như: chưa chấp hành đúng với dự toán chi, một số nội dung chi có xu hướng vượt so với dự toán. Nguyên nhân chính dẫn đến tình trạng này là do chế độ tiêu chuẩn định mức chi hiện nay còn chưa phù hợp, chưa căn cứ vào tình hình thực hiện của nhiều năm liền và nhiệm vụ của năm kế hoạch để phân bổ nguồn vốn cho hợp lý, công tác kiểm tra, kiểm soát chưa chặt chẽ, chưa thường xuyên và nguyên nhân nữa là chưa lường trước được những nhiệm vụ phát sinh trong năm.

3.3. Quyết toán chi thường xuyên ngân sách thành phố

Kết quả thống kê cho thấy công tác quyết toán chi thường xuyên ngân sách tại TP. Tam Điệp đã đảm bảo theo quy định. Hết kỳ kế toán, các đơn vị thực hiện công tác khóa sổ kế toán. Số liệu quyết toán đã được đối chiếu với Kho bạc Nhà nước, đảm bảo tính chính xác, trung thực, đầy đủ và kịp thời, đúng hồ sơ mẫu biểu. Nội dung báo cáo quyết toán ngân sách thành phố đã phản ánh đúng bản chất nội dung kinh tế, chi tiết theo mục lục

NSNN. Trình tự lập, gửi xét duyệt Báo cáo quyết toán đảm bảo quy định.

Bên cạnh các mặt đạt được, công tác quyết toán chi còn hạn chế sau:

- Vẫn còn một số đơn vị mở sổ kế toán, hạch toán tổng hợp kinh phí theo ngành chưa đúng quy định, chưa đúng tính chất nguồn kinh phí, nội dung chi và chưa phản ánh đúng mục lục ngân sách.

- Hoạt động quyết toán CTX tuy đã sử dụng một loại phần mềm kế toán đơn vị hành chính sự nghiệp nhưng vẫn còn tình trạng trình độ tin học của kế toán các đơn vị dự toán còn thấp nên dù có phần mềm kế toán vẫn phải kết xuất từ phần mềm ra excel để căn chỉnh số liệu, dẫn đến không chính xác.

- Công tác kiểm tra, xét duyệt quyết toán còn chưa cụ thể, chi tiết và đôi khi mang tính hình thức. Quyết toán chi ngân sách chủ yếu dựa trên hồ sơ giấy tờ đơn vị lập nên chủ yếu nên chưa kiểm soát được việc đơn vị có lập hồ sơ khống hay không.

Bảng 3 cho thấy đối với nhóm cán bộ quản lý công tác quyết toán là tốt với điểm trung bình là 4,19 điểm. Tuy nhiên, đối với nhóm đối tượng kiểm soát, giám sát thì đánh giá công tác quyết

Bảng 3. Kết quả khảo sát về công tác kiểm soát và quyết toán chi thường xuyên ngân sách TP. Tam Điệp

TT	Tiêu chí đánh giá	Điểm bình quân (Điểm) (1 = Rất không đồng ý; 5 = Rất đồng ý)				Mức đồng ý
		Khôi cán bộ quản lý	Khôi đối tượng thụ hưởng	Khôi kiểm soát giám sát	Tính chung	
1	Báo cáo tài chính, báo cáo quyết toán gửi đúng thời gian quy định	4,12	3,96	3,61	3,90	Đồng ý
2	Mẫu biểu quyết toán đầy đủ theo quy định	4,26	4,22	4,21	4,23	Rất đồng ý
3	Hạch toán đúng chế độ kế toán, đúng mục lục ngân sách, đúng niên độ NS	4,06	3,85	3,67	3,86	Đồng ý
4	Công khai số liệu quyết toán	4,33	4,18	3,94	4,15	Đồng ý
5	Đánh giá chung về công tác quyết toán chi thường xuyên	4,19	4,03	3,86	4,03	Đồng ý

Nguồn: Tổng hợp từ kết quả điều tra (2023)

toán còn chưa tốt với điểm trung bình là 3,86 điểm, trong đó nhiều ý kiến cho rằng công tác quyết toán chậm so với thời gian quy định (3,61 điểm). Hạch toán đúng chế độ kế toán, đúng mục lục ngân sách, đúng niên độ NSNN (3,86 điểm).

3.4. Thanh tra, kiểm tra, kiểm toán chi thường xuyên ngân sách TP. Tam Điệp

4. Giải pháp tăng cường quản lý chi thường xuyên ngân sách nhà nước của TP. Tam Điệp

Từ kết quả đánh giá thực trạng quản lý chi thường xuyên NSNN của TP. Tam Điệp, bài nghiên cứu đề xuất một số giải pháp nhằm tăng cường quản lý chi thường xuyên NSNN của TP. Tam Điệp như sau:

Bảng 4. Kết quả công tác thanh, kiểm tra về thực hiện tiết kiệm, chống lãng phí giai đoạn 2020-2022

TT	Nội dung	Đơn vị	Năm 2020	Năm 2021	Năm 2022
1	Số lượng các cuộc thanh tra, kiểm tra liên quan đến thực hiện tiết kiệm, chống lãng phí	Cuộc	7	5	8
2	Số lượng cơ quan, tổ chức được thanh tra, kiểm tra	Đơn vị	7	5	8
3	Số lượng cơ quan, tổ chức có lãng phí, vi phạm pháp luật về thực hiện tiết kiệm, chống lãng phí đã phát hiện được	Đơn vị	1	1	2
4	Tổng giá trị tiền, tài sản bị lãng phí, sử dụng sai chế độ, phát hiện được qua thanh tra, giám sát	Triệu đồng	15,8	24,7	32,52

Nguồn: Báo cáo thực hiện tiết kiệm, chống lãng phí TP. Tam Điệp (2020-2022)

Bảng 4 cho thấy trong 3 năm qua tại TP. Tam Điệp các cuộc thanh tra về thực hành tiết kiệm, chống lãng phí, kiến nghị thu hồi về NSNN 73,02 triệu đồng. Ngoài việc phát hiện và xử lý các hành vi vi phạm, cơ quan thanh tra thành phố đã có nhiều kiến nghị có giá trị giúp cho UBND thành phố sửa đổi, bổ sung, hoàn thiện cơ chế quản lý quản lý chi thường xuyên ngân sách.

Tuy nhiên, việc thanh tra, kiểm tra, phát hiện và xử lý vi phạm đối với chi tiêu thường xuyên NSNN không được thực hiện thường xuyên (với điểm bình quân trung bình là 3,81). Việc phát hiện, xử lý sai phạm nhìn chung không kịp thời, nhiều đơn vị vẫn né tránh, sợ đụng chạm, không xử lý nghiêm đối với các cá nhân, đơn vị có sai phạm nhằm làm gương đối với đơn vị mình (điểm trung bình đạt 4,11). Do số lượng người có chức quyền, vi phạm trong quản lý thu chi ngân sách có xu hướng ngày một gia tăng, trong lúc các trường hợp bị phát giác và xử lý lại ít.

Thứ nhất, hoàn thiện công tác lập dự toán chi thường xuyên NSNN TP. Tam Điệp: lãnh đạo thành phố cần quan tâm, chỉ đạo các đơn vị trực thuộc xây dựng dự toán năm kế hoạch bám sát kế hoạch phát triển kinh tế - xã hội hàng năm của tỉnh nói chung và chỉ tiêu nhiệm vụ của ngành nói riêng; đồng thời, phải dựa trên những căn cứ cụ thể, có tính pháp lý và các văn bản pháp lý hướng dẫn lập dự toán

Thứ hai, hoàn thiện công tác chấp hành dự toán chi thường xuyên NSNN TP. Tam Điệp: trong quá trình chấp hành dự toán chi thường xuyên NSNN, các đơn vị cần phải bám sát dự toán được cấp có thẩm quyền giao, đảm bảo khớp đúng về lĩnh vực chi, nội dung chi, chế độ, chính sách theo quy định. Các đơn vị cần đẩy mạnh việc thực hành tiết kiệm, chống lãng phí trong chi tiêu NSNN, cần chủ động, linh hoạt trong điều hành dự toán chi thường xuyên NSNN, phải xác định nhiệm vụ ưu tiên thực hiện.

Thứ ba, hoàn thiện công tác quyết toán chi thường xuyên NSNN TP. Tam Điệp: Các đơn vị cần chủ động lập báo cáo quyết toán đúng mẫu biểu và nộp đúng thời gian quy định; cần đánh giá hiệu quả sử dụng nguồn vốn NSNN trong năm để làm căn cứ lập và xây dựng dự toán trong những năm tiếp theo; cần đẩy mạnh công khai tài chính nâng thực hiện quyền kiểm tra, giám sát nội bộ quá trình quản lý và sử dụng NSNN trong đơn vị.

Thứ tư, hoàn thiện công tác kiểm tra, thanh tra chi thường xuyên NSNN TP. Tam Điệp: nâng cao hiệu quả công tác thanh tra, kiểm tra, giám sát của công tác chi tiêu thường xuyên ngân sách thành phố thông qua việc thường xuyên triển khai công tác thanh tra, kiểm tra đến từng đơn vị, phường, xã để đôn đốc, kiểm tra toàn diện các hoạt động thực hiện Luật NSNN.

5. Kết luận

Kết quả đánh giá cho thấy công tác quản lý chi thường xuyên NSNN trên địa bàn TP. Tam Điệp đã đạt được những kết quả tích cực. Tuy nhiên, vẫn còn một số bất cập cần khắc phục, như: chất lượng dự toán ở một số ít các đơn vị được lập chưa cao, ít tính thuyết phục, dẫn đến chưa sát với nhu cầu thực tế, phải bổ sung kinh phí trong năm. Công tác kiểm tra, xét duyệt quyết toán còn chưa cụ thể, chi tiết và đôi khi mang tính hình thức, chưa thực hiện việc phân tích số liệu quyết toán chi thường xuyên của các đơn vị để đánh giá toàn diện hiệu quả của việc sử dụng NSNN và phát hiện ra một số nội dung chi chưa phù hợp nhưng chưa quyết liệt trong thu hồi,...

Từ đó, bài nghiên cứu đã đề xuất một số giải pháp nhằm tăng cường quản lý chi thường xuyên NSNN tại TP. Tam Điệp trong thời gian tới ■

TÀI LIỆU THAM KHẢO:

1. Bộ Tài chính (2020). Thông tư số 62/2020/TT-BTC hướng dẫn kiểm soát, thanh toán các khoản chi thường xuyên từ ngân sách nhà nước qua kho bạc nhà nước, không bao gồm các khoản chi của cơ quan đại diện Việt Nam ở nước ngoài và các khoản chi ngân sách mà có cơ chế hướng dẫn riêng.
2. Hoàng Quốc Tùng (2017). Kinh nghiệm về nâng cao hiệu quả chi tiêu công của một số nước và bài học với Việt Nam. Tạp chí Nghiên cứu Tài chính, 12.
3. Nguyễn Hồng Hà (2016). Đổi mới phương thức cấp phát ngân sách gắn với kết quả đầu ra. Tạp chí Tài chính, số 11.
4. Nguyễn Từ Đức Thọ (2016). Một số vấn đề lý luận cơ bản về phân cấp quản lý ngân sách. Tạp chí Nghiên cứu Tài chính, số 12.
5. Phạm Thái Hà (2016). Chi ngân sách nhà nước thời gian qua và khuyến nghị chính sách trong thời gian tới. Tạp chí Nghiên cứu Tài chính, số 12.
6. Ủy ban Nhân dân TP. Tam Điệp (2020 - 2022). Báo cáo số 182/BC-UBND ngày 12/7/2020 về quyết toán ngân sách nhà nước các năm 2020, 2021, 2022.

Ngày nhận bài: 10/10/2023

Ngày phản biện đánh giá và sửa chữa: 27/10/2023

Ngày chấp nhận đăng bài: 12/11/2023

Thông tin tác giả:

1. LÊ THỊ PHƯƠNG THÚY¹

2. TS. HỒ NGỌC NINH^{2*}

3. TS. LẠI PHƯƠNG THẢO²

¹Thành ủy Tam Điệp, tỉnh Ninh Bình

²Khoa Du lịch và Ngoại ngữ, Học viện Nông nghiệp Việt Nam

³Khoa Kế toán và Quản trị kinh doanh, Học viện Nông nghiệp Việt Nam

**Tác giả liên hệ*

**STRENGTHENING THE STATE BUDGET
RECURRENT EXPENDITURE MANAGEMENT
OF TAM DIEP CITY, NINH BINH PROVINCE**

● **LE THI PHUONG THUY¹**

● **Ph.D HO NGOC NINH²**

● **Ph.D LAI PHUONG THAO³**

¹Party Committee of Tam Diep City, Ninh Binh province

²Faculty of Tourism and Foreign Languages,
Vietnam National University of Agriculture

³Faculty of Accounting and Business Management,
Vietnam National University of Agriculture

ABSTRACT:

This study analyzed the current situation and proposed solutions for the state budget recurrent expenditure management of Tam Diep city, Ninh Binh province. The study's results showed that Tam Diep city's state budget recurrent expenditure management has achieved encouraging results. However, there are still some shortcomings that need to be overcome. For example, the quality of state budget estimates is not close to actual needs, the check and approval of final settlements is still not specific and strict, and the supervision and inspection are not conducted regularly and strictly. Based on the paper's findings, some solutions were proposed to strengthen the state budget recurrent expenditure management of Tam Diep city in the coming time.

Keywords: management, recurrent expenditure, state budget, Tam Diep city, Ninh Binh province.